

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XLI. Mendicantes per Apostolica privilegia exempti sunt à
jurisdictione Episcoporum, sicut & ipsorum Ecclesiæ, Oratoria, & loca,
Domus, Conventus & bona.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

lita habitationis secus Montem Quirinalem, medio juramento, tacto pectore, more, &c. recognovit, & recognoscit superscriptam ejus manum, litteras, & superscriptionem manu propria à tergo superscripti memorialis. Factam omni meliori modo, &c. Super quibus, &c. Ita ego Jo. Baptista Angeluccius Curia Caus. R. Cam. Apost. Not. Locus (✕) sigilli. Et alias, prout latius in actis ad qua, &c. In quorum fidem, &c. Datum Roma hac die 20. Novembris 1670. Signatum. Ita est, Antonius Felix Petrochius Not. Locus (✕) sigilli. Et infra: Nos Aloysius de Aquino Prothonotarius Apost. utriusque signatura sanctissimi D. N. Papa Referendarius, necnon Curia Causarum Camera Apost. Generalis Auditor, Romanaeque Curia Judex Ordinaris, Universis, &c. fidem facimus atque testamur suprascriptum D. Antonium Felicem Petrochium fuisse, & esse verum, publicum, lealem, authenticum, ac fide dignum Curia nostra Notarium, scripturisque suis publicis, & similibus in judicio, & extra semper adhibitam fuisse, ac de praesenti plenam, indubiamque adhiberi fidem. In quorum fidem, &c. Datum Roma ex Aedibus nostris hac die 26. Novembris 1670. Signatum: Hier. Simoncellus Notarius. Locus (✕) sigilli.

367 Ad 2. respondeo negativè cum Donato Laynensi ubi supra tr. 7. q. 14. & nostro sapientissimo P. Lezana to. 2. qq. regul. c. 1. num. 52. nisi eadem vel similis ratio militet in aliis. Quia privilegium generale non extenditur ad ea in quibus Ecclesia speciales habet Constitutiones & Statuta, cap. si propter de rescript. in 6. nec concessum uni Ecclesiae vel Provinciae, seu loco, ad aliam Ecclesiam, Provinciam, seu locum trahi potest, cap. cum capella de privileg. communicatione.

368 Nec refert quòd Pius IV. ad instantiam Catholici Regis Philippi II. concesserit Hieronymianis in Hispania, quòd privilegia concessa uni, vel quibusdam Monasteriis istius Ordinis, censeantur concessa aliis ejusdem Ordinis Monasteriis, ut refert noster Lezana loco citato. Quòdque Paulus III. anno 1537. concessisse dicitur Congregationi S. Justinae, quòd cujusvis particularis Monasterii ipsius Congregationis privilegia toti Congregationi praedictae, & illius particularibus Monasteriis communia sint. Cum enim hoc valde exhorbitet à jure communi, non est ampliandum, sed restringendum, id est strictè interpretandum, de privilegiis, quae uni talis Ordinis vel Congregationis Monasterio concessa sunt, tanquam Monasterio talis Ordinis vel Congregationis, vel ubi in aliis militat eadem vel similis ratio. Alias enim quis credat (ait Lezana ibidem) quòd privilegium concessum uni Monasterio, ratione paupertatis ipsius, communicetur alii diviti & opulento? aut quòd privilegium concessum uni Ecclesiae, ob magnam populi devotionem, quae illic est ratione alicujus devotissimae imagi-

nis v. g., communicetur aliis Ecclesiis, ubi talis devotio non est, &c.? Non magis certè credibile est quòd ista sit SS. Pontificum intentio, quàm quòd eorum intentio sit quòd privilegium non recitandi officium in choro, non cantandi, non eundi ad publicas processiones, &c. Societati concessum ob specialem rationem Instituti ipsius, communicetur aliis Ordinibus, in quibus specialis ista ratio non militat.

CAPUT XLI.

Mendicantes per Apostolica privilegia exempti sunt à jurisdictione Episcoporum, sicut & ipsorum Ecclesiae, Oratoria & loca, Domus, Conventus & bona.

Istam exemptionem Carmelitae habent à Joanne XXII. in Bulla sacer Ordo vester: ita quòd (ait Pontifex) nec locorum Ordinarium, nec alia quaevis persona Ecclesiastica, in vos, Ordinem vestrum, personas, loca, &c. supràe praesentis exempta, possint excommunicationis, suspensionis, & interdicti promulgare sententias, vel alias potestatem, seu jurisdictionem aliquam exercere. Quòd si forsitan quidquam in contrarium à quoquam fuerit attentatum, illud omnino irritum sit & inane.

Eandem Dominicani habent à Gregorio XI. in Bulla virtute conspicuus.

Minoritae à Clemente IV. in Bulla virtute conspicuus.

Augustiniani à Bonifacio VIII. in Bulla sacer Ordo.

Nec isti exemptioni Mendicantes, absque Pontificis licentia, renuntiare possunt, sub poena nullitatis, ut ex communi Juristarum sententia, variis Rotae decisionibus, & sacris Canonibus probat Lezana consulto 3. num. 34. signanter ex cap. cum tempore de arbitris, ubi Innocentius III. ait: Cum esis volueris, de jure tamen nequivoris, sine licentia Romani Pontificis, renuntiare privilegiis, vel indulgentiis libertatis, quae Monasterium illud probant ad jus & proprietatem Romanae Ecclesiae pertinere. Quae ratio quadrat in Mendicantes, eorumque Monasteria, Ecclesias, bona, &c. Quia ut Joannes XXII. in Bulla supra relata ait: Vos & praedictum Ordinem, personas, & Ecclesias, Oratoria, Domos, res alias, & loca vestra, ac spectantia ad eadem, in quibus inhabitatis ad praesens, vel inhabitabitis in futurum, cum omnibus juribus, & pertinentiis suis, ac personis degentibus in eis, in jus & proprietatem B. Petri, & Apostolicae Sedis asserimus. Talis proinde renuntiatio injuriosa & praedictabilis esset Apostolicae Sedi, cujus interest habere Religiosos cum pertinentiis suis & bonis sibi immediatè subjectos.

Episcopi itaque non possunt suis praecipis & Constitutionibus subjicere Mendicantes. Et idèd inter gravamina, & vexationes, quibus Mendicantes ab Episcopis molestaban-

372 tur, Gregorius XI. in cap. *nimis prava* de excessibus Prælat. & Clemens V. in Clement. *frequens*, illud imprimis referunt, quod volebant eos suis Constitutionibus subdicere.

Et quamvis Innocentius IV. in Concilio Lugdunensi, ut habetur cap. *volentes* de privileg. in 6. statuerit exemptos coram Episcopis conveniri posse ratione delicti, contractus, aut rei litigiosæ, de qua agitur, eamque Constitutionem Tridentinum innovaverit. sess. 7. c. 14. Nihilominus Religiosi Mendicantes, etiam in tribus istis casibus, id est ratione rei, contractus, & delicti, exempti sunt ab Episcopi jurisdictione, uti probat Illustri. D. Fagnanus ad cap. *tuorum* de privileg. n. 16. & seqq. Et specialiter nos Carmelitæ per privilegium Clementis IV. in Bulla *facere Ordo vester*, & Sixti IV. in Bulla *quam attentam*. Sicut & Prædicatores, Minores, Augustiniani, &c. per Bullas variorum Pontificum, ab eodem Fagnano relatas n. 19. In quibus omnibus fit expressa mentio trium illorum casuum, cum expressa declaratione, quod ne quidem in aliquo ex tribus illis casibus Episcopi in ipsos quidquam possint, prætextu citati capituli *volentes*. Quod certe non procedit de specialiter exemptis cum specifica expressione trium istorum casuum (uti nec Tridentinum illud innovans) sed de exemptis generaliter dumtaxat, prout idem Fagnanus efficaciter ostendit citato n. 16. & seqq. Unde cum quidam Episcopi in Hispania contenderent, Religiosos, intra Claustra degentes, coram ipsis conveniri debere in causis civilibus, de quibus in cap. *volentes*, idque propter innovationem istius capituli à Concilio Tridentino sess. 7. c. 14. S. Congregatio apud Fagnanum n. 44. desuper consulta à Procuratore Generali Ordinis nostri, censuit: *neque Constitutione in Generali Concilio Lugdunensi edita, qua incipit volentes, neque Decreto Concilii Tridentini c. 14. sess. 7. comprehendis Regulares* (specialiter exemptos, ut supra) *ideoque eos, juxta eorum privilegia, coram suis Superioribus, vel Conservatoribus esse conveniendos*. Quam declarationem observari mandavit Paulus V. per litteras in forma Brevis cum Decreto irritante datas 24. Augusti 1607. ut videre est in Bullario to. 3. pag. 223. Aliam declarationem de Regularibus intra Claustra regulariter viventibus exhibet Peyrinus to. 1. ad Constitutionem 11. Sixti IV. §. 11. n. 3. tenoris sequentis: *Dubitatum fuit an Regulares possint civiliter coram Episcopo à suis creditoribus conveniri. Et fuit responsum quod possint conveniri, si non sint sub regulari observantia. At si sint sub regulari observantia, non possunt conveniri coram Episcopo. Quia habent proprium Superiorem, & nihil habent commune cum iis Episcopi propter exemptionem*. Vide tamen infra num. 384. in fine.

373 Et ne quis diceret, Mendicantes coram Episcopo conveniri non posse ratione contra-

Tom. II.

ctus in suis Monasteriis initi, vel ratione delicti ibi commissi; secus ratione contractus initi, vel delicti commissi extra sua Monasteria: Sixtus IV. in Bulla citata expressè declaravit, conveniri non posse ratione rei, contractus, vel delicti, ubicumque in eatur contractus, committatur delictum, & res ipsa consistat.

374 Ex Decreto tamen Concilii Tridentini sess. 25. de Regular. c. 14. & Constitutione Clementis VIII. die 18. Martii 1596. Regulares intra Claustra degentes, si extra ea notoriè, & cum scandalo delinquant, & Superior, ab Episcopo monitus, delinquentem infra tempus ab Episcopo præscribendum non punierit, deque punitione Episcopum certiore non fecerit, ab Episcopo puniri possunt. In illa etiam Clementis VIII. Constitutione additur, quod si Superior delinquentem ad aliam Diocesim impunitum transmiserit, instante Episcopo, intra terminum ab Episcopo præfigendum, sub pœna privationis officiorum, ipso facto, & inhabilitatis ad illa, privationisque utriusque vocis (ad quam à solo Romano Pontifice restitui possit) tenetur ipsum revocare ad locum in quo deliquit: alioquin Ordinarius loci, ad quem transmissus est, ab Episcopo loci ubi deliquit, requisitus, vel aliàs de illius delicto informatus, tanquam Sedis Apostolicæ delegatus, delinquentem punire potest, & debet. Denique S. Congregatio declaravit, Regularem extra Claustra delinquere, etiam cum in Ecclesia Monasterii delinquit, nisi clausis portis, & solis Regularibus in ea existentibus, delictum sit commissum. Non ita si intra Claustra. Videri possunt, hac de re plures S. Congregationis declarationes apud Donatum Laynensem to. 1. rer. Regul. tract. 13. q. 95. Quarum unam de 19. Septembris 1625 à se originaliter vitam testatur Barbosa in cap. fin. de statu Monach. n. 5. Nec tamen Episcopi possunt incarcerare Regulares, extra Claustra delinquentes, cum nec Tridentinum id ipsis permittat, nec Clemens VIII. nec S. Congregatio. Quæ econtrà (apud Barbosa in cap. 14. sess. 25. de Regularib.) interrogata, quando Regularis extra Claustra notoriè delinquit, an detinendus sit in carceribus ab Episcopo, donec processus in Curia Episcopali conficiatur, eoque compilato, instante Superiore, remittendus sit ad Superiorem, unà cum his probationibus, quæ habentur? Respondit: *statim remittendum esse, etiam posito quod Superior nullam instantiam faceret*.

375 Et licet aliquibus videatur, Episcopum super notorio illo Regularis delicto, extra Claustra commissio, juridicum processum formare posse, verius tamen est, solum posse summam facti informationem capere (de qua intelligenda est declaratio S. Congregationis, quam refert Barbosa in cap. fin. de statu Monach. n. 5.) eamque Superiori

H 2

Regulari mittere; non verò juridicum processum. Ita Donatus q. 53. n. 8. cum Hieronymo Rodriguez, Diana, & Bordonio. Quia Episcopus ex Tridentino sess. 25. de Regular. c. 14. nullum habet jus in Regularem degentem intra, vel extra, notorie delinquentem, nisi concurrant duo ad id prærequisita, nimirum instantia Episcopi, & defectus Regularis Prælati, negligentis punitionem Religiosi sui. Igitur antequam hæc duo concurrant, illegitimè ipsum in carcerat, citat, processat, punit, ob defectum potestatis.

376 Regulares tamen apostatae, & eiectionis, sunt Episcoporum jurisdictioni, secundum Decreta S. Congregationis Concilii de apostatis, & eiectionis Tridentinum quoque sess. 6. c. 3. sic decernit: *Nemo secularis Clericus, cujusvis personalis privilegii prætextu, vel Regularis extra Monasterium degens, etiam si Ordinis privilegii prætextu, utitur censetur; quominus, si deliquerit, ab Ordinario loci, tamquam super hoc à Sede Apostolica delegato, secundum Canonicas functiones visitari, puniri, & corrigi valeat.*

377 Sed eo Decreto non comprehenduntur Regulares, de Superioris licentia degentes in aliqua Grancia seu pertinentia Monasterii. Cum Grancia illæ & pertinentiæ habeantur ut partes, & membra Monasterii. Non comprehenduntur etiam, qui ad tempus, & non permaseant, extra Monasterium morantur causâ prædicationis, confessionis, quaestuationis, vel negotii. Quia non censentur extra Monasterium degere, nisi qui extra illud domicilium habent, & permanenter habitant. Similiter non comprehenduntur, qui jussu Superioris degunt extra Monasterium in domo Parochiæ suo Monasterio unita, nisi commiserint delictum concernens curam animarum, & Sacramentorum administrationem. Sic enim S. Congregatio sæpius declaravit, ut videre licet apud Donatum q. 41. ubi etiam id probat ex Bulla Gregorii XV. quæ incipit *inscrutabili*. Alii verò Regulares, qui extra Monasterium quomodocumque habent domicilium, sive sint apostatae, sive cum obedientia Superioris ad servitium Episcopi destinati sint, vel Parochiis Monasterio non unitis additi, & non subjiciuntur correctioni & visitationi annuæ Superiorum suorum; Decreto illo comprehenduntur. An etiam illi qui correctioni, & visitationi annuæ Superiorum suorum subjiciuntur? nonnulli affirmant apud Donatum q. 35. sed negant Cespedes & Peyrinus. Tum quia non videtur æquum ut subit visitationi & correctioni Judicis extraordinarii, qui quotannis visitatur, & (dum opus est) corrigitur à Superiore proprio. Tum quia licet Regulares illi physicè degant extra Monasterium, moraliter in Monasterio degere censentur, quamdiu degunt sub potestate, dispositione, visitatione & correctione Superio-

ris sui. Panormitanus in rescripto de jurejur. n. 5. Sylvester verbo *Religio* 3. q. 19. Navarrus com. 4. de Regul. n. 74.

Illud verò quod Tridentinum addit sess. 7. de reform. c. 8. Locorum Ordinarii Ecclesias quascunque, quomodolibet exemptas, autoritate Apotolica singulis annis visitare teneantur, S. Congregatio sæpius declaravit procedere in Ecclesiis exemptis Sæcularium, non Regularium; utpote qui in odiosis non comprehenduntur sub generali exemptorum nomine, sed in specie exprimi debent. Videri potest Peyrinus to. 1. privi. ad Constitut. 1. r. Sixti IV. §. 10. n. 17. ubi hanc declarationem refert: *Congregatio Concilii censuit, Episcopos, aut alios locorum Ordinarios vigore cujusvis Decreti ejusdem Concilii, nullam habere facultatem, quovis tempore, in Monasteriis, Domibus, & Ecclesiis Regularium exemptorum, quibus non imminet cura animarum personarum secularium, visitandi Sacristas, paramenta, vasa sacra, Altaria, & cætera hujusmodi; aut etiam Tabernaculum, seu Pyxidem, in qua sanctissimum Eucharistia Sacramentum asservatur. Cùmque Archiepiscopus Genuefis prætenderet, dictum Tabernaculum visitare, ratione quasi possessionis, eò quod Prædecessor aliquas Regularium Ecclesias visitasset. Die 26 Januarii 1619. Congregatio rescriptit id non posse, sed debere abstinere ab hujusmodi visitatione, ut videre est ibidem n. 18.*

Quòd si Episcopus viâ facti procedere velit, Prælati Monasterii potest & debet ipsi resistere, non manu, sed verbo, sua jura allegando, deque gravamine, & injuria protestando, & monendo ipsum de censuris quas incurrunt Episcopi, molestando Regulares contra tenorem privilegiorum suorum. Id enim Sixtus IV. in Bulla *regimini* ipsi districtius inhihet sub pœna ipso facto interdicti, ingressus Ecclesiæ, & suspensionis à regimine & administratione suarum Ecclesiarum.

Episcopus tamen, ut delegatus Apostolicæ Sedis, visitare potest Confraternitates Laicorum, sitas in Ecclesiis Regularium, earumque Administratores compellere ad reddendum computa & rationes; sed non Altaria, & Capellas, in Regularium Ecclesiis per Confraternitates illas constructa. Ita S. Congregatio sæpius declaravit apud Aloysium Riccium 4. p. decis. 209. & Barbolam p. 3. de offic. & potest. Episcopi allegat. 75. & Donatum q. 70.

CAPUT XLII.

Varii casus, in quibus Regulares, etiam Mendicantes, Episcopis obedire tenentur.

TAmetsi Mendicantes, ex dictis capite præcedenti, ab Episcoporum jurisdictione & potestate exempti sint; non tamen sine limitatione, & exceptione variorum ca-